

maatschappelijk
aanvaardbare
uitgaven
geneesmiddelen

MAUG-advies

Technische Briefing Tweede Kamer | 29 januari 2026

Lonneke Timmers
MAUG/Zorginstituut Nederland

Zorginstituut Nederland

Autoriteit
Consument & Markt

Programma Maatschappelijk Aanvaardbare Uitgaven Geneesmiddelen (MAUG)

- Gestart in 2023 op verzoek VWS n.a.v. motie van PvdA-Kamerlid Attje Kuiken.
- Advies MAUG richt zich op:

**Beoordelingskader
maatschappelijk
aanvaardbare prijs** voor een
innovatief, duur geneesmiddel

Maatregelen om **concurrentie
te versterken**

Een programma van:

Zorginstituut Nederland

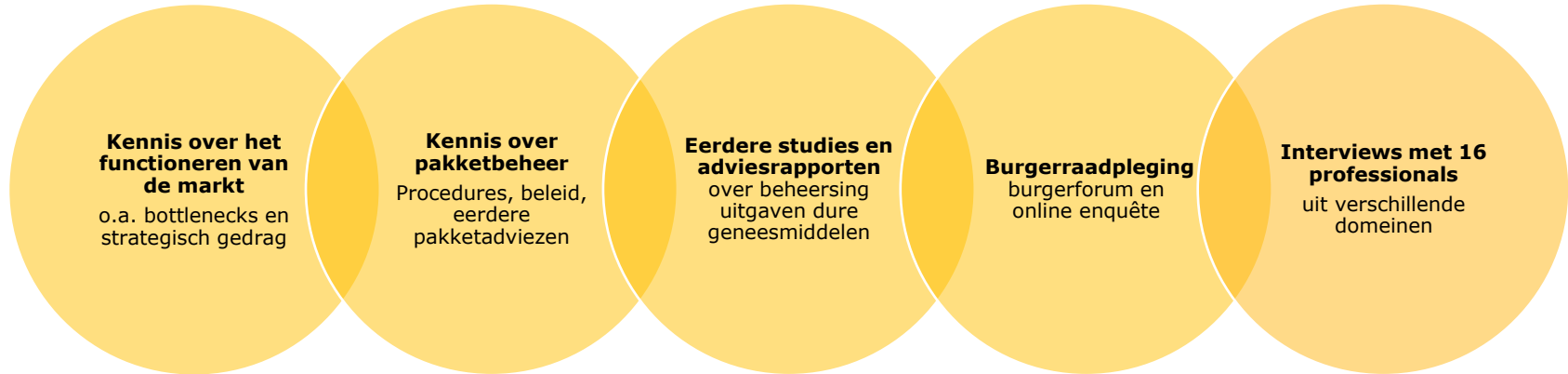

In samenwerking met:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Verzameling van interne en externe kennis, inclusief een burgerraadpleging

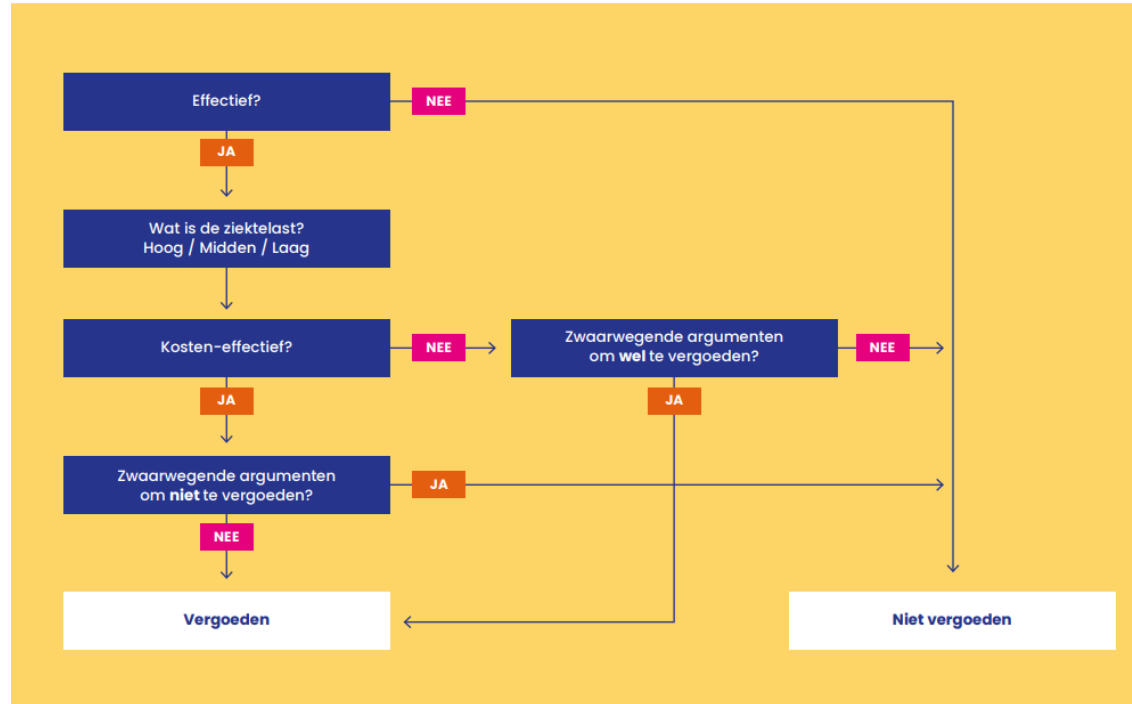

Wat is een maatschappelijk aanvaardbare prijs?

Het huidige beoordelingskader

Pakketcriteria

- Noodzakelijkheid
- Effectiviteit
- Kosteneffectiviteit
- uitvoerbaarheid

Pakketcriterium: Kosteneffectiviteit

Kosteneffectiviteit wordt bepaald vanuit maatschappelijk perspectief

$$\begin{array}{l} \text{Teller} \\ \text{Kosten nieuwe behandeling} \end{array} \text{ minus } \begin{array}{l} \text{Kosten bestaande behandeling} \end{array} \\ \hline \begin{array}{l} \text{Noemer} \\ \text{Effecten nieuwe behandeling} \end{array} \text{ minus } \begin{array}{l} \text{Effecten bestaande behandeling} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Incrementele} \\ \text{kosteneffectiviteitsratio} \\ \text{(IKER) of ICER =} \\ \text{kosten per gewonnen} \\ \text{levensjaar (QALY)} \end{array}$$

Referentiewaarden kosteneffectiviteit

Ziektelast	Acceptabele kosten (€) per QALY
0,1 - 0,4	Tot € 20.000 per QALY
0,41 - 0,7	Tot € 50.000 per QALY
0,71 - 1.0	Tot € 80.000 per QALY

Welke overwegingen vinden burgers belangrijk bij het bepalen of prijzen van dure geneesmiddelen maatschappelijk aanvaardbaar zijn?

Burgerraadpleging

- Filmverslag Burgerforum Dure geneesmiddelen - 'Niet tegen elke prijs'
- Uitgevoerd door Radboud Universiteit
- Burgerforum
 - Om inzicht te krijgen in de overwegingen die voor burgers een rol spelen bij het bepalen van de maatschappelijke aanvaardbaarheid van prijzen en uitgaven aan geneesmiddelen
 - Een diverse groep van 24 burgers
 - concrete casussen over zeldzame ziekten, kanker en chronische aandoeningen.
 - Twee weekenden in oktober en november 2024
 - Ze kregen uitleg van experts uit de wetenschap, ethiek, farmaceutische sector en beleid.
- Enquête
 - een representatieve groep van 880 Nederlanders nam deel aan een landelijke enquête.

Burgerstandpunten

1 Durf waar nodig 'nee' te zeggen: Deelnemers onderkennen dat het besluit om een bepaald geneesmiddel te vergoeden invloed kan hebben op de beschikbaarheid van andere waardevolle zorg en op de premiehoogte.

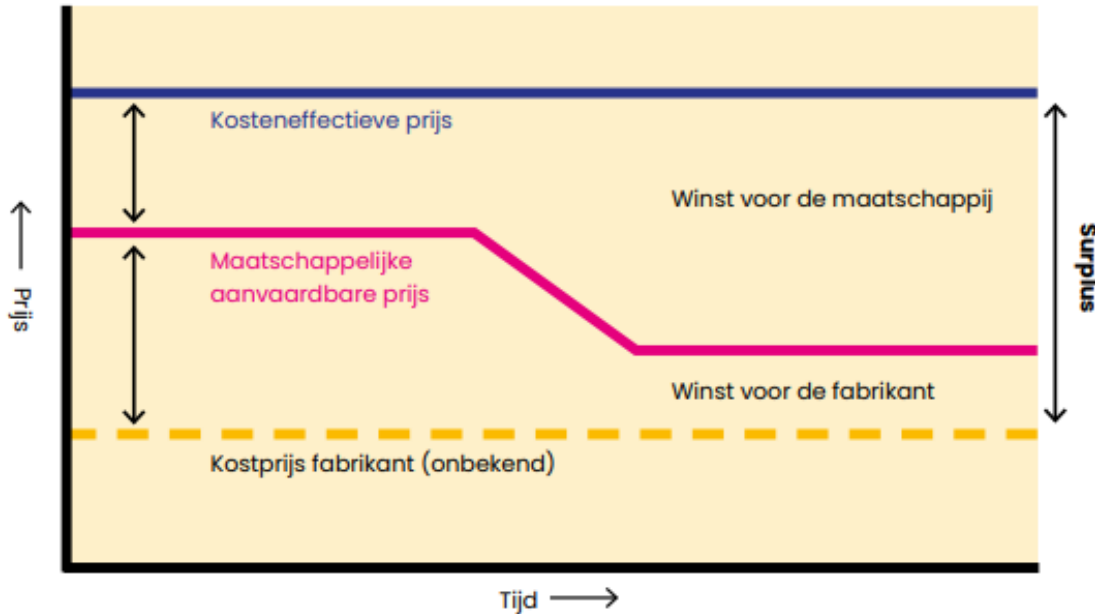
2. Machtspositie van fabrikanten: De burgers uiten hun zorgen over het misbruik van machtsposities door fabrikanten bij het bepalen van medicijnprijzen.

3 Redelijke prijzen: De burgers voeren diverse redenen aan die hoge geneesmiddelenprijzen kunnen rechtvaardigen.

4 Overeenstemming met het huidig beleid: Deelnemers herkennen zich in de aanpak van Zorginstituut Nederland en waarderen de zorgvuldigheid waarmee besluiten over vergoeding van dure geneesmiddelen worden genomen.

Maatschappelijk aanvaardbare prijs is niet hetzelfde als kosteneffectieve prijs

Als het volledige **surplus** naar de fabrikant gaat, dan blijft de gezondheid van de maatschappij hetzelfde (want we betalen precies wat het aan gezondheid waard is) of gaat omlaag (als elders voor hetzelfde geld meer gezondheid bereikt kan worden).

Zes leidende principes

1

Gezondheidswinst staat centraal: hoe meer gezondheidswinst een medicijn biedt, hoe meer we bereid zijn ervoor te betalen.

2

Gezondheidswinst voor patiënten met een hoge ziektelast heeft een hogere maatschappelijke waarde: hoe ernstiger de ziekte van de patiënt, hoe hoger de waarde van een eenheid gezondheidswinst (QALY).

3

Onzekerheid over de effectiviteit en kosteneffectiviteit beïnvloedt de maatschappelijk aanvaardbare prijs: hoe minder zeker men is dat het medicijn daadwerkelijk gezondheidsvoordelen voor de patiënt oplevert, hoe lager de maatschappelijk aanvaardbare prijs kan zijn.

Zes leidende principes

4

Het macrokostenbeslag beïnvloedt de maatschappelijk aanvaardbare prijs: hoe hoger de totale uitgaven aan één geneesmiddel voor alle patiënten, hoe lager het maatschappelijk aanvaardbare prijsniveau voor dat geneesmiddel.

5

De maatschappelijk aanvaardbare prijs is dynamisch: zodra redelijkerwijs aangenomen kan worden dat de investeringen zijn terugverdiend, daalt de maatschappelijk aanvaardbare prijs van het geneesmiddel.

6

De mate van innovatie beïnvloedt de maatschappelijk aanvaardbare prijs: beperkte innovaties, zoals indicatie uitbreidingen, kunnen een lagere, maatschappelijk aanvaardbare prijs hebben.

Hoe kunnen we concurrentie versterken?

Versterken concurrentie

Concurrentie leidt tot lagere prijzen.

- 1. Beter inzicht in onderlinge uitwisselbaarheid:** op Europees niveau afdwingen hoe fabrikanten beter onderzoek moeten opzetten zodat medicijnen beter met elkaar te vergelijken zijn.
- 2. Meer concurrentie door juiste prikkels en dezelfde aanspraak (gelijk speelveld):**
Vergelijkbare medicijnen op dezelfde manier vergoeden.
- 3. Versterk inkoop en onderhandelingsmacht:** Stem prijsonderhandelingen beter op elkaar af. Anticipeer op de komst van nieuwe medicijnen. Bepaal tijdig met elkaar welke partij het beste is toegerust om de uitgaven aan dit medicijn te beheersen.

Tariefregulering en toezicht

Mogelijke andere instrumenten

- Tariefregulering door de NZa
- Toezicht door de ACM.

Aanvullende instrumenten gewenst

- **Inroepbevoegheid** zodat ACM ook fusies en overnames kan beoordelen die niet meldingsplichtig zijn bij de ACM
- **New competition tool** zodat de ACM voorschriften kan opleggen die de concurrentie bevorderen zonder dat de ACM daarbij een overtreding van de mededingingswet vaststelt.

Internationale context

En verder...

- MAUG advies is oktober 2025 gepubliceerd en aangeboden aan minister Bruijn
- De **NZa** gaat verkennen of het mogelijk is om de maximumtarieven voor de add-ons zo vast te stellen, dat deze aansluiten bij wat wij maximaal maatschappelijk aanvaardbaar vinden.
- Der **ACM** kan haar activiteiten uitbreiden om economische machtsposities van fabrikanten te bestrijden als zij meer bevoegdheden krijgt.
- Het **Zorginstituut** werkt uit hoe ze de uitgangspunten kan vertalen in een kader voor concrete prijsadviezen. Naar verwachting zal het beoordelingskader jan. 2027 gereed zijn.
- Wij blijven de **samenwerking** voortzetten.

maatschappelijk
aanvaardbare
uitgaven
geneesmiddelen

Bedankt voor uw aandacht

Zorginstituut Nederland

Autoriteit
Consument & Markt

